

Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи

Кафедра логопедії та спеціальних методик

Кваліфікаційна робота

з теми:

**“ Особливості використання інтерактивних методів при автоматизації
звуків у дітей з порушенням мовлення ”**

Виконала здобувачка 2 курсу групи SoL1-M23z

ОП Спеціальна освіта (Логопедія)

спеціальності 016 Спеціальна освіта

спеціалізації 016.01 Логопедія

Вікторія КУЧЕРЕНКО

Керівник:

Оксана КОНСТАНТИНІВ,

кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент:

Олена ВЕРЖЕХОВСЬКА,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри психолого-медико-педагогічних

основ корекційної роботи

м. Кам'янець-Подільський – 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ПРИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ЗВУКІВ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

1.1. порушення мовлення у дітей: причини та особливості

1.2. методи роботи при автоматизації звуків у дітей з порушеннями мовлення і їх використання

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНЕТИЧНОГО СПРИЙМАННЯ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

2.1. опис методики дослідження фонематичного сприймання у дітей з порушеннями мовлення

2.2. результати констатувального експерименту сприймання звуків у дітей з порушенням мовлення

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЛЕКСУ ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ЗВУКІВ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

3.1. розробка інтерактивних вправ для автоматизації звуків

3.2. результат формування констатувального експерименту сприймання звуків у дітей з порушенням мовлення

3.3. практичні рекомендації щодо використання інтерактивних методів у роботі з дітьми з порушеннями мовлення

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність роботи У сучасному світі, де комунікація відіграє ключову роль у всіх сферах життя, правильне мовлення є фундаментальною навичкою для успішної соціалізації та розвитку особистості. Особливої уваги потребують діти з порушеннями мовлення, оскільки своєчасна та ефективна корекція мовленнєвих проблем є критично важливою для їхнього подальшого розвитку та інтеграції в суспільство. Мовленнєві порушення можуть суттєво впливати на когнітивний розвиток, емоційний стан та соціальну адаптацію дитини, що підкреслює необхідність пошуку та впровадження інноваційних методів корекції.

зумовлена зростаючою потребою у впровадженні інноваційних та ефективних методів корекції мовленнєвих порушень, зокрема при автоматизації звуків у дітей. Інтерактивні методи, які базуються на сучасних технологіях та педагогічних підходах, відкривають нові можливості для підвищення ефективності логопедичної роботи, забезпечуючи індивідуальний підхід та підвищуючи мотивацію дітей до навчання. Використання інтерактивних технологій дозволяє створювати динамічне, захоплююче середовище для навчання, що особливо важливо при роботі з дітьми, які мають труднощі з концентрацією уваги та мотивацією.

Об'єктом дослідження є процес корекції мовленнєвих порушень у дітей, зокрема автоматизація звуків. Цей процес включає в себе комплекс заходів, спрямованих на виправлення артикуляційних, фонетичних та фонематичних порушень, які є основою для формування правильного мовлення.

Предметом дослідження особливості використання інтерактивних методів при автоматизації звуків у дітей з порушенням мовлення.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичній розробці комплексу інтерактивних вправ для автоматизації звуків у дітей з порушеннями мовлення, а також експериментальній перевірці його ефективності.

Досягнення цієї мети дозволить не лише розширити арсенал методів корекційної роботи, але й підвищити її ефективність, зробивши процес навчання більш привабливим та результативним для дітей.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання:

- 1) проаналізувати теоретичні аспекти використання інтерактивних методів при автоматизації звуків у дітей з порушеннями мовлення, включаючи вивчення сучасних наукових досліджень та практичного досвіду в цій галузі;
- 2) дослідити особливості фонематичного сприймання у дітей з порушеннями мовлення, що є ключовим аспектом для розуміння механізмів мовленнєвих порушень та розробки ефективних методів корекції;
- 3) розробити комплекс інтерактивних вправ для автоматизації звуків, враховуючи індивідуальні особливості дітей та специфіку різних типів мовленнєвих порушень;
- 4) провести експериментальну роботу з впровадження розробленого комплексу та проаналізувати її результати, оцінюючи ефективність запропонованих методів у порівнянні з традиційними підходами;
- 5) сформулювати практичні рекомендації щодо використання інтерактивних методів у роботі з дітьми з порушеннями мовлення, які можуть бути застосовані логопедами, педагогами та батьками.

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань використано комплекс взаємодоповнюючих методів:

1. Теоретичні методи – аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури для визначення теоретичних засад дослідження та узагальнення існуючого досвіду корекції мовленнєвих порушень;
2. Емпіричні методи – педагогічне спостереження за процесом корекційної роботи, діагностичні методики для визначення рівня розвитку фонематичного сприймання, педагогічний експеримент для перевірки ефективності розробленого комплексу вправ;
3. Статистичні методи – кількісний та якісний аналіз отриманих результатів для оцінки ефективності запропонованої методики.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та апробації комплексу інтерактивних вправ для автоматизації звуків, який може бути використаний логопедами, корекційними педагогами та батьками в роботі з дітьми з порушеннями мовлення. Матеріали дослідження можуть бути впроваджені в практику роботи логопедичних кабінетів, спеціальних закладів освіти та інклюзивних класів загальноосвітніх шкіл.

Апробація

ВИСНОВКИ

Дослідження, присвячене інтерактивним методам автоматизації звуків у дітей з порушеннями мовлення, продемонструвало значний науковий і практичний потенціал цих методик. Використання інтерактивних технологій у корекційній педагогіці дозволяє значно підвищити ефективність процесу навчання та корекції мовленнєвих порушень. Найважливішим досягненням є впровадження мультисенсорного підходу, що базується на використанні різних сенсорних каналів для розвитку фонематичного сприймання у дітей. Цей підхід сприяє створенню стійких нейронних зв'язків, що є критично важливим для закріплення правильної артикуляції та автоматизації звуків.

Отримані результати підтверджують високу ефективність інтерактивних методів у порівнянні з традиційними підходами. Використання комп'ютерних програм, мультимедійних презентацій і ігор дозволяє створити динамічне, захоплююче середовище для навчання, що мотивує дітей активно залучатися в процес корекції мовленнєвих порушень. Такий підхід не лише полегшує засвоєння матеріалу, але й робить процес більш цікавим для дітей, що є важливим для підтримки їхньої мотивації.

Завдання, сформульовані в дослідженні, було успішно реалізовано завдяки впровадженню розробленого комплексу інтерактивних вправ. Кожен етап роботи, починаючи з аналізу теоретичних аспектів і закінчуючи експериментальним впровадженням, показав свою ефективність. Розроблені вправи для автоматизації звуків забезпечили комплексний підхід до навчання, дозволяючи врахувати індивідуальні особливості кожної дитини та її мовленнєвий розвиток.

Експериментальні дослідження показали значне покращення результатів у дітей, які використовували інтерактивні методи в порівнянні

з тими, хто працював за традиційною методикою. Зокрема, діти експериментальної групи показали значно кращі результати в завданнях на фонематичне розрізнення звуків, а також в усному мовленні, що підтверджує ефективність впроваджених методик у процес автоматизації звуків.

Завдання щодо розробки комплексу інтерактивних вправ було вирішено через створення динамічних завдань, що включають мультимедійні елементи та елементи ігрових технологій. Це дозволило стимулювати не лише розвиток мовленнєвих навичок, але й когнітивні здібності дітей, зокрема пам'ять, увагу та навички просторового сприймання. Використання інтерактивних технологій дозволяє значно підвищити ефективність навчального процесу та знизити втому дітей під час корекційних занять.

Наукова значущість дослідження полягає в розширенні теоретичних уявлень щодо використання інтерактивних методів в логопедичній практиці. Результати дослідження показують, що інтерактивні методи можуть не лише покращити процес корекції мовленнєвих порушень, а й стати основою для створення нових педагогічних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Практична значущість роботи полягає у розробці ефективних методів, які можуть бути використані в повсякденній роботі з дітьми, що мають порушення мовлення. Розроблені інтерактивні вправи можуть бути впроваджені в роботу логопедів, вихователів, а також використовуватися батьками для підтримки процесу корекції вдома. Це дозволяє забезпечити комплексний підхід до роботи з дітьми, що підвищує ефективність корекційної роботи.

Додатково, дослідження підкреслює важливість розвитку нових технологій в освіті. Інтерактивні методи на базі інформаційно-комунікаційних технологій можуть значно полегшити доступ до якісної

освіти для дітей з мовленнєвими порушеннями, а також забезпечити персоналізований підхід до кожної дитини

Результати дослідження відкривають нові можливості для подальших наукових досліджень у галузі корекційної педагогіки та логопедії. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вдосконалення інтерактивних методів з урахуванням розвитку нових інформаційних технологій, зокрема штучного інтелекту та машинного навчання. Інтеграція таких технологій дозволить створити ще більш персоналізовані та ефективні методи автоматизації звуків, які зможуть враховувати індивідуальні особливості кожної дитини.

Також доцільним є дослідження впливу інтерактивних методів на соціальну адаптацію дітей з порушеннями мовлення в суспільстві. Важливо вивчити, як ці методи можуть сприяти розвитку комунікативних навичок дітей, покращуючи їх взаємодію з однолітками та вихователями, а також інтеграцію в навчальний процес. Подальші дослідження також можуть бути зосереджені на впровадженні інтерактивних методів у різних освітніх закладах для дітей з різними мовленнєвими порушеннями.

На основі отриманих результатів дослідження можна рекомендувати такі напрямки для подальшого використання результатів роботи:

- 1) Інтеграція розроблених методик у практику логопедичних кабінетів та спеціальних закладів освіти, а також їх застосування в інклюзивних класах загальноосвітніх шкіл для дітей з різними видами мовленнєвих порушень;
- 2) Активне залучення батьків до процесу корекції мовленнєвих порушень через інтерактивні методи, що дозволить створити комфортне середовище для дитини вдома;
- 3) Розширення використання цифрових платформ та програм для автоматизації звуків, що дозволить адаптувати корекційні методи під індивідуальні потреби кожної дитини;

- 4) Подальше вдосконалення інтерактивних методів навчання з урахуванням нових технологій, таких як інтеграція штучного інтелекту для автоматичної корекції вимови та надання зворотного зв'язку;

Рекомендації щодо впровадження інтерактивних методів у практику роботи з дітьми з порушеннями мовлення сприятимуть підвищенню якості корекційної роботи та допоможуть забезпечити індивідуальний підхід до кожної дитини, покращуючи її мовленнєвий розвиток та соціальну адаптацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева Г.В. Особливості розвитку мовлення у дітей з дизартрією. Київ: Видавничий Дім Слово, 2017. 156 с.
2. Белова О.С. Нейропластичність мозку та її роль у корекції мовленнєвих порушень. Київ: Освіта, 2020. 256 с.
3. Бондаренко О.І. Мовленнєві порушення у дітей раннього віку. Київ: Видавництво ЛНУ, 2018. 190 с.
4. Гаврилова Н.С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей. Кам'янець–Подільський: ПП Буйницький, 2019. 200 с.
5. Гавриш Н.В. Сучасні технології в логопедичній практиці. Харків: Ранок, 2019. 192 с.
6. Громова Н.П. Діагностика мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. Київ: Знання, 2019. 174 с.
7. Дегтяренко Т.М. Корекційно–реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами. Суми: Університетська книга, 2018. 302 с.
8. Жарова Н.В. Розвиток фонематичного слуху у дітей дошкільного віку. Львів: Світ, 2016. 168 с.
9. Ільяна В.М. Корекція дислексій в учнів молодших класів спеціальних шкіл для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Київ: Педагогічна думка, 2017. 160 с.
10. Конопляста С.Ю. Логопсихологія. Київ: Знання, 2017. 293 с.
11. Костенко Л.М. Сучасні методики корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. Київ: ІСДО, 2020. 200 с.
12. Кравченко А.І. Корекційна робота в умовах сімейного виховання. Київ: Освіта України, 2020. 196 с.
13. Кузьменко О.М. Логопедичні заняття з дітьми дошкільного віку. Київ: Освіта, 2020. 180 с.

14. Левченко Т.О. Методичні основи корекційної роботи з дітьми з фонетико-фонематичними порушеннями. Київ: Педагогічна думка, 2020. 222 с.
15. Литвиненко Н.С. Логопедична робота в умовах інклюзивного навчання. Київ: Педагогічна думка, 2018. 210 с.
16. Марченко І.С. Логопедія: Курс лекцій. Київ: ДІА, 2019. 184 с.
17. Марченко І.С. Логопедія: Корекція мовленнєвих порушень у дітей. Київ: ДІА, 2019. 215 с.
18. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови. Київ: Слово, 2017. 285 с.
19. Мартиненко І.В. Логопедія: Курс лекцій. Київ: ДІА, 2019. 184 с.
20. Мартиненко І.В. Психологічні аспекти логопедичної роботи. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 188 с.
21. Нагорна В.М. Формування мовленнєвих навичок у дітей з дизартрією. Київ: Знання, 2020. 198 с.
22. Островська К.О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 110 с.
23. Пахомова Н.Г. Інноваційні технології в логопедії. Полтава: ПНПУ, 2018. 252 с.
24. Петрова А.В. Особливості формування мовлення у дітей із затримкою психічного розвитку. Одеса: Маяк, 2017. 186 с.
25. Поліщук І.В. Мовленнєві порушення у дітей дошкільного віку: діагностика та корекція. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 196 с.
26. Рибалко В.І. Методика розвитку мовлення дітей із ЗПР. Київ: Либідь, 2016. 198 с.
27. Рібцун Ю.В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ. Київ: Освіта України, 2017. 292 с.

28. Романенко Ю.О. Сучасні підходи до корекції мовленнєвих порушень. Київ: Педагогічна преса, 2019. 210 с.
29. Синьов В.М., Шеремет М.К. Основи дефектології. Київ: Знання, 2018. 326 с.
30. Соколова І.В. Актуальні проблеми логопедичної роботи в Україні. Харків: Видавництво ХНПУ, 2017. 254 с.
31. Соботович Є.Ф. Порушення мовного розвитку у дітей та шляхи їх корекції. Київ: ІСДО, 2015. 204 с.
32. Стеценко О.М. Діагностика та корекція фонетичних порушень у дітей. Київ: Освіта України, 2020. 184 с.
33. Тарасун В.В. Логодидактика. Київ: Видавничий Дім Слово, 2017. 392 с.
34. Титаренко Т.М. Психологічні аспекти корекційної роботи з дітьми, що мають мовленнєві порушення. Київ: Педагогічна думка, 2019. 220 с.
35. Шевченко В.М. Особливості мовленнєвого розвитку дітей–білінгвів. Чернігів: ЧНПУ, 2019. 176 с.
36. Шеремет М.К. Логопедія: підручник. Київ: Слово, 2018. 672 с.
37. Шеремет М.К. Логопедія. Київ: Слово, 2017. 672 с.
38. Шестопалова Н.В. Інноваційні методи корекції мовленнєвих порушень. Київ: Логос, 2018. 238 с.
39. Ярмоленко В.М. Логопедичний супровід дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Київ: Педагогічна преса, 2016. 176 с.